

Het was zaterdag en het was een gewone winterse dag. Het waaide wel. Maar ja, het waait wel meer in de winter. Dus het was een beetje een donkere dag. Dat er later in de nacht een stormvloed zou ontstaan, daar had ik geen idee van. En de meeste mensen niet, denk ik.

Maar dat kwam omdat er gelijktijdig een springtij mee samenviel in de nacht. Dus die zaterdag verliep gewoon. Ik weet niet meer wat ik allemaal gedaan heb. Misschien wat gestudeerd. Ik was 22 jaar en 's avonds, op zaterdagavond, ging ik met mijn vriend naar Rotterdam, naar de Cineac op de Coolsingel, om een film te kijken. Wij woonden onderaan de dijk, aan de binnenkant, in de Ketensedijk. Dus dan kwam je 's avonds op de dijk en dan liep ik met mijn vriend, die uit de Oude Plaats kwam, naar het Veer van De Ruit, waar we op de bus stapten van de RET.

Het water stond aan de buitenkant van de dijk denk ik anderhalve meter onder de kruin. Maar dat was iets wat ik gewend was. Al jaren lang, als ik naar school ging, als het hoog water was. Nou ja, de bus reed wel - in het donker naar de stad. En daar hebben we een film bekeken in de Cineac. We kwamen terug om een uur of half 11 denk ik, zo tegen 11 uur. We stapten bij het Veer van De Ruit weer uit. Dan moesten we dus nog een stukje lopen langs de dijk. Het water was weer hoger gekomen en stond toen misschien een halve meter onder de kruin. Het stormde wel erg hard.

Maar zo erg verontrustend voelde ik dat niet aan. Ik was regelmatig gewend dat het hoog water was in de winter. Maar toen ik thuis kwam, was m'n vader er nog niet. Op zaterdagavond laat was hij alleen op de scheepswerf, om pompen af te zetten die tanken van een schip dat op de helling lag onder druk moesten zetten. Zodat 's maandags een opzichter namens de rederij de tanken zou kunnen controleren of ze niet lekten. De tanks werden onder druk gezet met water, volgepompt. Dat werk was hij gewend. Niet altijd op zaterdagavond, maar in dit geval wel, omdat die expert 's maandagsochtends zou komen. Dat behoorde tot zijn normale werk. Dus hij banjerde daar in z'n eentje in het donker over de werf, om half 12 's zaterdagavonds. Maar ja, toen kwam hij thuis, **en hij zei "Het gaat niet goed. Het water staat op de werf en het loopt niet terug."** En als het water niet terugloopt, en er komt een vloed overheen - dus dat het water weer opkomt - dan gaat het verkeerd. Hij liep al met lieslaarzen aan over de werf. En hij zei "Het gaat verkeerd, als het water nog hoger gaat komen". Door die springvloed kwam dat natuurlijk, daardoor was het water niet teruggelopen. (Je hoort zeker wel dat het er nog helemaal goed in zit). Toen werd het 12 uur en het werd half één. Ik denk misschien nog iets later, ik denk dat het kwart voor één was. Toen kwam het water al over de dijk. We gingen niet naar bed. Nee, radio hadden we niet. Het water ging dus over de dijk lopen. Maar ja, naarmate het nog weer later werd, ging het water nog hoger komen en ging het er overheen slaan. Door de harde noordwesten wind, zagen wij dat in de richting van Capelle West het water er erg hard overheen begon te stromen. Waardoor de wind eronder sloeg en er enorme fontein water terugsloegen. En daardoor ging de dijk daar aan het afkalven - stukken die in de richting van het kerkhof kwamen.

Toen kwam er een politie (die heb ik zelf niet gezien). Hij kwam daar bij ons in de Ketensedijk in die buurt, om te zeggen dat we daar weg moesten. Er kwam een auto, daar konden de vrouwen en de kinderen op. De mannen moesten er achteraan lopen. Zo is het gegaan. Er waren 12 huizen, en al de vrouwen en kinderen die daar woonden op een auto, een gemeentewagen, een vrachtwagen. Allemaal erop, en de mannen er achteraan, de auto vasthoudend. Bij Feenstra stroomde er al zeker 15 centimeter water over de dijk. Om te zorgen dat je niet meegesleurd werd, moest je de auto vasthouden. Al de mannen konden natuurlijk ook niet op de auto. Zo gingen we in de richting van de Oude Plaats. We gingen dus in de richting van het Dorp, weer terug. Daar kwamen we bij familie terecht. Bij Cor van Herk bijvoorbeeld. Dat was een oom van me, die was met tante Cor Koolmees getrouwd. En bij ome Willem, de fietsenmaker. Daar hebben we de nacht doorgebracht. Ik geloof niet dat ik daar geslapen heb of zo. Het was meer wachten. En toen is gebleken dat er grote overstromingen waren in Nederland.

Tegenover onze huizen was de dijk ietsje hoger, daar kwam het water er net niet over. Maar iets verder in de richting van Capelle West was de dijk kennelijk ietsje lager, en daar stroomde het er wel over. Het is gebleken dat het op een gegeven moment een beetje minder werd toen in Ouderkerk de dijk doorbrak. Toen ging de druk een beetje weg van die rivier en zakte het water een beetje. Maar in die nacht zijn er enorm veel mensen daar aan het werk geweest, overal uit de polder, uit Schenkel, en ook mensen uit Kralingse Veer, om de dijk te versterken. Want er was natuurlijk gelijk een enorme actie ontstaan – dijkdoorbraak, helpen! Ieder die een schop vast kon houden of een zak zand kon sjouwen, die werd gelijk opgeroepen – door politie, door kerken, of door radio - om te komen helpen aan de Ketensedijk. En daar is heel de nacht gewerkt. Er zijn foto's van, waarop je kan zien hoe een hele rij zandzakken vanaf het Veer van De Ruit naar het Dorp gelegd is om het water te keren en om te zorgen dat de dijk niet echt door zou breken. Die zakken moesten allemaal gevuld worden, in Nieuwerkerk, bij zandhopen – ik weet niet waar ze dat allemaal haalden. Dat wordt dan gelijk allemaal geregeld natuurlijk, door hulpdiensten. Sommige mensen moesten bijvoorbeeld zandzakken vullen. Andere mensen moesten ze rijden naar de dijk. Want ook in de Groenedijk was er hoge nood. Daar hebben ze een schip in de dijk gevaren. Dat kun je nog zien. Daar vlak voor Hitland daar ligt nog een monument waar de dijk doorgebroken was en waar dat schip in gevaren was!

Dat schip dat lag in Ouderkerk, en de schipper kreeg opdracht om zijn schip daarin te varen.

Toen was het Zondag. En heel die zondag is er met man en macht gewerkt om de dijk te versterken. Omdat men bang was dat er nog weer een vloed overheen zou komen. Maar dat is niet meer gebeurd, het water is langzaam toch gaan zakken die zondag.

Nee, het heeft hier in Capelle niet onder water gestaan. Het water wat er hier tussen de huizen van de Ketensedijk en het Veer van de Ruit - waar West begon, over de dijk sloeg, dat ging natuurlijk eerst allemaal de sloten in. Dat kon weg in de sloten. Dus op het land heeft geen water gestaan volgens mij. Maar het was wel een beangstigend gezicht allemaal. Want ook de boer waar wij naast woonden, die zat met al zijn koeien. Hij heeft ze volgens mij allemaal losgemaakt. Maar waar die beesten gebleven zijn weet ik niet. Die hebben ze misschien op het erf laten staan. Omdat wij naar de Oude Plaats gingen, heb ik daar geen zicht meer op gehad. Maar het is natuurlijk beter om die beesten los te laten als het water komt. Dan kunnen ze nog een droog plekje zoeken. De boer ging natuurlijk niet mee, die bleef bij z'n beesten.

Nou, en zo heel de zondag kwamen de berichten door. Door de radio en zo. Niet dat wij radio hadden, maar dat bereikte je toch op de een of andere manier.

Heel Nederland was ontregeld natuurlijk. Je hoorde van vreselijke taferelen in Zeeland.

De andere dag gingen we weer naar ons werk. Heel de scheepswerf had onder water gestaan. Van werken kwam die ochtend natuurlijk helemaal niet. De hele dag niet. Ik weet nog dat ik toen met een paar collega's overgevaren ben bij het Veer van De Ruit, en op Ouderkerk ben wezen kijken naar de dijkdoorbraak. Bij de kerk daar, de gereformeerde kerk. En bij dat gat, waar het water doorgestroomd had. Ik denk dat toen het water al weer zo gezakt was dat het niet meer stroomde. Maar daar zag je op het land water staan.

Ja, zo is het allemaal gegaan. Dat is eigenlijk mijn verhaal.

Willem Koolmees, geboren 1930 in Capelle aan den IJssel, aan de Ketensedijk 13.

